

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР



САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: БНА-2024/181/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: <a href="http://www.audit.mn">www.audit.mn</a> Баянхонгор хот 2024.02.23	Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Мөнхбат Утас: 99007576 Цахим хаяг: <a href="mailto:munkhbatb@audit.gov.mn">munkhbatb@audit.gov.mn</a> Ахлах аудитор М.Алтантуяа Утас: 99061829 Цахим хаяг: <a href="mailto:altantuyam@audit.gov.mn">altantuyam@audit.gov.mn</a> Цахим хуудас: <a href="http://www.audit.mn">www.audit.mn</a>
--	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ.....	3
Асуудлыг онцолсон хэсэг.....	3
Аудитын гол асуудал.....	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	12
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	15
4.1 Ерөнхий зүйл.....	15
4.2 Материаллаг байдал.....	16
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ.....	17
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар



БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН  
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН  
ДАРГА Д.ЭНХЖАРГАЛ ТАНАА

**БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ  
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

310 дугаар байр, Лувсанданзанжанцангийн  
өргөн чөлөө 3 дугаар гудамж, Номгон 1 дүгээр баг,  
Баянхонгор сум, Баянхонгор аймаг, 64101  
Утас: (976) 70442584

Цахим шуудан: procurement\_bayankhongor@audit.gov.mn

2024.02.23 № 2/04

танай \_\_\_\_\_ -ны № \_\_\_\_\_ -т

**Өөрчлөлтгүй дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

**Дүгнэлтийн үндэслэл**

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан.

Аудитаар Баянхонгор аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зарцуулалттай холбоотой 3 зөрчил, байгууллагын эзэмших газартай холбоотой нэг зөрчил илэрсэн байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", гэсэн хуулийн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

**Асуудлыг онцолсон хэсэг**

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Цаашид тус байгууллагын талаар чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй тул байгууллагын тасралтгүй байдлын талаар нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн болно.

5020260

## **Аудитын гол асуудал**

Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуралдааны 15/42 дугаар тогтоол, аймгийн Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/680 дугаар захирамжаар Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 70106 хөтөлбөрийн 80101, 80112, 80205, 80802, 81102 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 3,957,366,2 мянган төгрөгийн төсөв баталж орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 3,857,366.2 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож, өөрийн орлогоор 57,745.2 мянган төгрөг оруулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 3.908.777.4 мянган төгрөг буюу 98.8 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлын төсвийг 48,588.7 мянган төгрөгөөр дутуу зарцуулсантай холбоотой байна..

## **Бусад асуудлын хэсэг**

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 21 зорилтын хүрээнд 106 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 97.1 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна. Шалгагдагч байгууллагын санхүүгийн тайлангаас бусад үйл ажиллагааны тайлан, мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлтэй танилцсан. Танилцахад материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй.

## **Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага**

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

## **Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага**

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ  
АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

## 2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

### 2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл /төгрөгөөр/
<b>1</b>	<b>ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН</b>	<b><u>292,126,912.68</u></b>	<b><u>275,997,131.00</u></b>
<b>33</b>	<b>АВЛАГА</b>	71,206,974.68	10,000,000.00
<b>33500</b>	<b>Бусад авлага</b>	71,206,974.68	10,000,000.00
33521	Байгууллагаас авах авлага	71,206,974.68	10,000,000.00
<b>35</b>	<b>БАРАА МАТЕРИАЛ</b>	197,800,438.00	242,877,631.00
<b>35400</b>	<b>Хангамжийн материал</b>	197,800,438.00	242,877,631.00
35410	Бичиг хэргийн материал	9,554,400.00	5,625,900.00
35420	Аж ахуйн материал	99,099,888.00	91,657,631.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	6,100,000.00	18,151,200.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	1,000,000.00	00.00
35470	Бусад хангамжийн материал	82,046,150.00	127,442,900.00
<b>36</b>	<b>НӨӨЦИЙН БАРАА</b>	23,119,500.00	23,119,500.00
36600	Бусад нөөц	23,119,500.00	23,119,500.00
<b>2</b>	<b>ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН</b>	<b><u>7,270,388,029.56</u></b>	<b><u>7,203,646,147.49</u></b>
<b>39</b>	<b>ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ</b>	7,270,388,029.56	7,203,646,147.49
391	Газар	493,380.00	493,380.00
<b>39200</b>	<b>Биет хөрөнгө</b>	6,675,801,649.68	6,628,846,811.98
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	6,584,793,110.57	6,699,940,610.57
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-805,825,484.94	-967,051,092.01
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	786,079,000.00	457,225,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-376,154,555.68	-276,415,972.29
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	535,162,984.16	715,581,543.68
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-263,001,721.27	-198,935,853.11
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	440,941,079.06	429,258,085.26
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-235,602,762.22	-240,165,510.12
39217	Ном	9,410,000.00	9,410,000.00
<b>39300</b>	<b>Биет бус хөрөнгө</b>	594,092,999.88	574,305,955.51
39301	Программ хангамж	102,780,000.00	102,780,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-77,800,000.12	-97,596,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	597,578,000.00	597,587,344.88
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-28,465,000.00	-28,465,389.37
<b>3</b>	<b>НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II</b>	<b><u>7,562,514,942.24</u></b>	<b><u>7,479,643,278.49</u></b>
<b>4</b>	<b>НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР</b>	<b><u>00.00</u></b>	<b><u>8,542,775.00</u></b>
<b>41</b>	<b>БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР</b>	00.00	8,542,775.00
<b>41300</b>	<b>Өглөг</b>	00.00	8,542,775.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	00.00	8,532,775.00
<b>41360</b>	<b>Бусад өглөг</b>	00.00	10,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	00.00	10,000.00

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

<b>5</b>	<b>ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН</b>	<b>7,562,514,942.24</b>	<b>7,471,100,503.49</b>
<b>51</b>	<b>Засгийн газрын хувь оролцоо</b>	7,562,514,942.24	7,471,100,503.49
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,240,774,740.11	1,240,774,740.11
51101	Өмч: - төрийн	1,240,774,740.11	1,240,774,740.11
<b>51200</b>	<b>Хуримтлагдсан үр дүн</b>	4,886,034,433.05	4,796,524,966.30
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	4,886,034,433.05	4,849,554,205.05
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	-53,029,238.75
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,435,705,769.08	1,433,800,797.08
<b>6</b>	<b>ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V</b>	<b>7,562,514,942.24</b>	<b>7,479,643,278.49</b>

## 2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
<b>I</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)</b>	<b>5,410,315,247.68</b>	<b>5,033,083,150.66</b>
<b>12</b>	<b>ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО</b>	<b>618,534,661.00</b>	<b>452,842,574.66</b>
<b>120</b>	<b>Нийтлэг татварын бус орлого</b>	618,534,661.00	452,842,574.66
<b>120004</b>	<b>Төсөв байгууллагын өөрийн орлого</b>	57,957,061.00	57,746,250.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	57,957,061.00	57,746,250.00
<b>13</b>	<b>ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО</b>	<b>4,791,780,586.68</b>	<b>4,580,240,576.00</b>
<b>1311</b>	<b>Нэмэлт санхүүжилтийн орлого</b>	1,243,970,886.68	722,874,376.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	99,368,220.80	490,000,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	1,144,602,665.88	232,874,376.00
<b>1320</b>	<b>Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих</b>	3,547,809,700.00	3,857,366,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	3,547,809,700.00	3,857,366,200.00
<b>II</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН</b>	<b>5,304,240,144.85</b>	<b>4,957,079,333.91</b>
<b>21</b>	<b>УРСГАЛ ЗАРДАЛ</b>	<b>5,304,240,144.85</b>	<b>4,957,079,333.91</b>
<b>210</b>	<b>БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ</b>	5,185,561,655.70	4,887,591,893.88
<b>2101</b>	<b>Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил</b>	1,224,847,487.85	1,934,029,353.09
210101	Үндсэн цалин	1,223,415,100.85	1,934,029,353.09
210102	Нэмэгдэл	1,432,387.00	00.00
210104	Урамшуулал	0	00.00
<b>2102</b>	<b>Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл</b>	144,524,753.00	224,834,733.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	95,862,099.00	133,745,288.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,494,100.00	28,305,498.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,038,100.00	17,959,549.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,343,100.00	5,158,798.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	24,787,354.00	39,665,600.00
<b>2103</b>	<b>Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал</b>	321,458,450.00	406,604,172.33
210301	Гэрэл, цахилгаан	22,485,162.00	28,387,484.92
210302	Түлш, халаалт	258,933,446.00	332,634,393.41

**Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

210303	Цэвэр, бохир ус	18,439,842.00	13,182,294.00
210304	Байрны түрээс	21,600,000.00	32,400,000.00
<b>2104</b>	<b>Хангамж, бараа материалын зардал</b>	<b>198,857,919.00</b>	<b>176,844,701.23</b>
210401	Бичиг хэрэг	27,450,080.00	35,928,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	74,864,889.00	91,000,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	23,068,900.00	21,018,201.23
210404	Ном, хэвлэл	440,000.00	434,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	863,000.00	1,800,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	22,840,500.00	26,664,000.00
210408	Бараа материал ахталсны зардал	49,330,550.00	00.00
<b>2106</b>	<b>Эд хогшил, урсгал засварын зардал</b>	<b>9,992,150.00</b>	<b>37,892,800.00</b>
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,607,000.00	1,697,000.00
210604	Урсгал засвар	7,385,150.00	36,195,800.00
<b>2107</b>	<b>Томилолт, зочны зардал</b>	<b>34,892,210.00</b>	<b>83,555,084.00</b>
210701	Гадаад албан томилолт	00.00	4,555,084.00
210702	Дотоод албан томилолт	29,521,950.00	66,000,000.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	5,370,260.00	13,000,000.00
<b>2108</b>	<b>Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж</b>	<b>1,329,160,013.00</b>	<b>777,030,204.00</b>
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,306,011,614.00	758,344,026.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	600,000.00	800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	7,000,000.00	7,000,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,800,000.00	2,438,796.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	299,768.00	300,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	11,615,000.00	6,647,405.00
210807	Газрын төлбөр	1,833,631.00	1,364,977.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	00.00	135,000.00
<b>2109</b>	<b>Бараа үйлчилгээний бусад зардал</b>	<b>1,921,828,672.85</b>	<b>1,246,800,846.23</b>
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,559,821,001.00	815,568,995.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	11,916,700.00	25,000,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	350,090,971.85	406,231,851.23
<b>213</b>	<b>УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ</b>	<b>118,678,489.15</b>	<b>69,487,440.03</b>
<b>2132</b>	<b>Бусад урсгал шилжүүлэг</b>	<b>82,663,918.00</b>	<b>46,344,832.00</b>
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	56,664,634.00	20,344,832.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	25,999,284.00	26,000,000.00
<b>2134</b>	<b>Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт</b>	<b>36,014,571.15</b>	<b>23,142,608.03</b>
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	36,014,571.15	6,335,037.35
<b>III</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)</b>	<b><u>106,075,102.83</u></b>	<b><u>76,003,816.75</u></b>
<b>V</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН</b>	<b>35,349,566.63</b>	<b>129,033,055.50</b>
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	26,506,666.63	129,033,055.50
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	8,842,900.00	00.00
<b>4</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)</b>	<b>-35,349,566.63</b>	<b>-129,033,055.50</b>
<b>VI</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)</b>	<b><u>70,725,536.20</u></b>	<b><u>-53,029,238.75</u></b>

### 2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	<b>4,849,737,647.68</b>	<b>4,660,808,600.68</b>
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	<b>57,957,061.00</b>	<b>57,746,250.00</b>
120	Нийтлэг татварын бус орлого	57,957,061.00	57,746,250.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	57,957,061.00	57,746,250.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	57,957,061.00	57,746,250.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	<b>4,791,780,586.68</b>	<b>4,603,062,350.68</b>
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,243,970,886.68	745,696,150.68
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	99,368,220.80	490,000,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	1,144,602,665.88	244,374,376.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	3,547,809,700.00	3,857,366,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	3,547,809,700.00	3,857,366,200.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	<b>4,816,767,647.68</b>	<b>4,582,381,900.68</b>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	<b>4,816,767,647.68</b>	<b>4,582,381,900.68</b>
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	<b>4,686,767,383.85</b>	<b>4,512,894,460.65</b>
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,224,847,489.85	1,924,359,173.09
210101	Үндсэн цалин	635,118,300.00	1,089,908,150.09
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	40,877,714.00	64,722,923.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	257,356,862.00	00.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	144,514,753.00	225,427,584.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	94,374,253.00	146,096,284.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	12,535,100.00	19,832,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,028,100.00	15,866,300.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,507,000.00	3,966,600.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	25,070,300.00	39,665,600.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	321,428,450.00	406,604,172.33
210301	Гэрэл, цахилгаан	22,485,162.00	28,387,484.92
210302	Түлш, халаалт	258,903,446.00	332,634,393.41
210303	Цэвэр, бохир ус	18,439,842.00	13,182,294.00
210304	Байрны түрээс	21,600,000.00	32,400,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	148,572,769.00	171,853,801.23
210401	Бичиг хэрэг	28,975,980.00	32,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	74,864,889.00	90,000,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	23,068,900.00	21,299,801.23
210404	Ном, хэвлэл	500,000.00	434,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэргэгчдийн устгал, ариутгал	863,000.00	1,800,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	20,300,000.00	26,320,000.00
2105	Нормативт зардал	2,800,000.00	7,000,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,800,000.00	7,000,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	25,420,000.00	40,400,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	5,000,000.00	4,400,000.00
210602	Тавилга	450,000.00	00.00

**Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

210604	Урсгал засвар	19,970,000.00	36,000,000.00
<b>2107</b>	<b>Томилолт, зочны зардал</b>	<b>34,892,210.00</b>	<b>83,555,084.00</b>
210701	Гадаад албан томилолт	00.00	4,555,084.00
210702	Дотоод албан томилолт	29,521,950.00	66,000,000.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	5,370,260.00	13,000,000.00
<b>2108</b>	<b>Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж</b>	<b>1,295,212,511.00</b>	<b>787,074,758.00</b>
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,268,649,112.00	761,888,580.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	600,000.00	800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	7,000,000.00	7,000,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,800,000.00	2,438,796.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	299,768.00	300,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	15,030,000.00	13,282,405.00
210807	Газрын төлбөр	1,833,631.00	1,364,977.00
<b>2109</b>	<b>Бараа үйлчилгээний бусад зардал</b>	<b>1,489,079,201.00</b>	<b>866,619,888.00</b>
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,477,162,501.00	841,619,888.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	11,916,700.00	25,000,000.00
<b>213</b>	<b>УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ</b>	<b>130,000,263.83</b>	<b>69,487,440.03</b>
<b>2132</b>	<b>Бусад урсгал шилжүүлэг</b>	<b>82,663,918.00</b>	<b>46,344,832.00</b>
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	56,664,634.00	20,344,832.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	25,999,284.00	26,000,000.00
<b>2134</b>	<b>Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт</b>	<b>47,336,345.83</b>	<b>23,142,608.03</b>
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	36,014,571.15	6,335,037.35
<b>III</b>	<b>ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)</b>	<b>32,970,000.00</b>	<b>78,426,700.00</b>
<b>V</b>	<b>ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)</b>	<b>32,970,000.00</b>	<b>78,426,700.00</b>
<b>22</b>	<b>ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ</b>	<b>32,970,000.00</b>	<b>78,426,700.00</b>
<b>2200</b>	<b>Дотоод эх үүсвэрээр</b>	<b>32,970,000.00</b>	<b>78,426,700.00</b>
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	32,970,000.00	78,426,700.00
<b>VI</b>	<b>ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)</b>	<b>-32,970,000.00</b>	<b>-78,426,700.00</b>
	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)		-
<b>8</b>	<b>Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл</b>		-
<b>9</b>	<b>Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл</b>		-

**2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан**

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,240,774,740.11	1,435,705,769.08	4,815,308,896.85	7,491,789,406.04
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0

**Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,240,774,740.11	1,435,705,769.08	4,815,308,896.85	7,491,789,406.04
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	70,725,536.20	70,725,536.20
10	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,240,774,740.11	1,435,705,769.08	4,886,034,433.05	7,562,514,942.24
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,240,774,740.11	1,435,705,769.08	4,886,034,433.05	7,562,514,942.24
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	1,240,774,740.11	1,435,705,769.08	4,849,554,205.05	7,526,034,714.24
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	00.00	-1,904,972.00	00.00	-1,904,972.00
19	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-53,029,238.75	-53,029,238.75
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	1,240,774,740.11	1,433,800,797.08	4,796,524,966.30	7,471,100,503.49

**2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан**

Код	Үзүүлэлт	Тайлант оны		/төгрөгөөр/
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Гүйцэтгэл зөрүү
II	<b>НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН</b>			
		3,957,366,200.00	3,908,888,335.65	48,477,864.35
21	<b>УРСГАЛ ЗАРДАЛ</b>	3,957,366,200.00	3,908,888,335.65	48,477,864.35
210	<b>БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ</b>	3,911,021,300.00	3,862,543,503.65	48,477,796.35
2101	<b>Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил</b>	1,946,073,900.00	1,924,376,096.09	21,697,803.91
210101	Үндсэн цалин	1,111,569,800.00	1,089,925,073.09	21,644,726.91
210102	Нэмэгдэл	769,728,100.00	769,728,100.00	-
210103	Унаа, болон бусад нөхөн олговор	64,776,000.00	64,722,923.00	-
2102	<b>Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл</b>	247,910,300.00	225,427,584.00	22,482,716.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	168,579,000.00	146,096,284.00	22,482,716.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	19,832,800.00	19,832,800.00	-
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	15,866,300.00	15,866,300.00	-
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,966,600.00	3,966,600.00	-
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	39,665,600.00	39,665,600.00	-
2103	<b>Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал</b>	406,899,200.00	406,604,172.33	295,027.67
210301	Гэрэл, цахилгаан	27,320,000.00	27,097,321.67	(222,678.33)
210302	Түлш, халаалт	333,479,200.00	333,479,200.00	-

**Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

210303	Цэвэр, бохир ус	13,700,000.00	13,182,294.00	517,706.00
210304	Байрны түрээс	32,400,000.00	32,400,000.00	-
<b>2104</b>	<b>Хангамж, бараа материалын зардал</b>	171,920,000.00	171,853,801.23	66,198.77
210401	Бичиг хэрэг	32,000,000.00	32,000,000.00	-
210402	Тээвэр, шатахуун	90,000,000.00	90,000,000.00	-
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	21,300,000.00	21,299,801.23	198.77
210404	Ном, хэвлэл	500,000.00	434,000.00	66,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,800,000.00	1,800,000.00	-
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	26,320,000.00	26,320,000.00	-
<b>2105</b>	<b>Нормативт зардал</b>	7,000,000.00	7,000,000.00	-
<b>210503</b>	<b>Нормын хувцас зөөлөн эдлэл</b>	7,000,000.00	7,000,000.00	-
<b>2106</b>	<b>Эд хогшил, урсгал засварын зардал</b>	77,900,000.00	77,900,000.00	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	32,900,000.00	32,900,000.00	-
210604	Урсгал засвар	45,000,000.00	45,000,000.00	-
<b>2107</b>	<b>Томилолт, зочны зардал</b>	83,555,100.00	83,555,084.00	16.00
		4,555,100.00	4,555,084.00	16.00
210702	Дотоод албан томилолт	66,000,000.00	66,000,000.00	-
<b>210703</b>	<b>Гадаад албан томилолт</b>	13,000,000.00	13,000,000.00	-
<b>2108</b>	<b>Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж</b>	73,312,000.00	69,903,178.00	3,408,822.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	36,000,000.00	33,000,000.00	3,000,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох зардал		800,000.00	800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	7,000,000.00	7,000,000.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	2,610,000.00	2,438,796.00	171,204.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	300,000.00	300,000.00	-
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	25,000,000.00	24,999,405.00	595.00
210807	Газрын төлбөр	1,602,000.00	1,364,977.00	237,023.00
<b>2109</b>	<b>Бараа үйлчилгээний бусад зардал</b>	896,450,800.00	895,923,588.00	527,212.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	871,450,800.00	870,923,588.00	527,212.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	25,000,000.00	25,000,000.00	-
<b>213</b>	<b>УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ</b>	46,344,900.00	46,344,832.00	68.00
<b>2132</b>	<b>Бусад урсгал шилжүүлэг</b>	46,344,900.00	46,344,832.00	68.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,344,900.00	20,344,832.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	26,000,000.00	26,000,000.00	-

**Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан**

III	<b>ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР</b>	3,957,366,200.00	3,915,223,373.00	42,142,827.00
32	<b>ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ</b>	3,857,366,200.00	3,857,366,200.00	-
320001	Орон нутгийн төсвөөс	3,857,366,200.00	3,857,366,200.00	-
35	<b>ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС</b>	100,000,000.00	57,857,173.00	42,142,827.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	100,000,000.00	57,857,173.00	42,142,827.00
6	<b>ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ</b>	0	0	86.00
61	<b>БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО</b>	1	1	2.00
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	2.00
62	<b>АЖИЛЛАГСДЫН ТОО</b>	98.00	98.00	98.00
620001	Удирдах ажилтан	11.00	11.00	11.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	55.00	55.00	55.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	32.00	32.00	32.00
65	<b>ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ</b>	98	98	0
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	64	64	0
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	32	32	0
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	2	2	0

**2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан**

/төгрөгөөр/

**3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА**

**3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа**

Аймгийн ЗДТГ нь “Бүх нийтийн оролцоонд тулгуурласан ил тод, хариуцлагатай засаглалтай, иргэдээ дээдэлсэн, хөгжилд зорьсон төрийн үйлчилгээний оновчтой бодлого зохицуулалтаар аймгаа хангана. Зорилт:Тогтвортой, мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн албыг түшиглэн эдийн засаг, эрчимтэй хөгжлийг тэтгэсэн “Ногоон Баянхонгор”-ыг бий болгоно. Чиг үүрэг: Аймгийн Засаг даргын бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд туслахаар Тамгын газрын үйл ажиллагааг мэргэжлийн үүднээс удирдан зохион байгуулж, Засаг даргын өөрийн эрхэлсэн асуудлаар эцсийн шатны зөвлөгөө өгөх, дэмжлэгээр ханган Засгийн газрын 2016 оны 09-р тогтоолын дагуу аймгийн удирдлагын чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.” гэж зорилгоо тодорхойлсон байна

**3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин**

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудит/аудиторын чиг үүргийг аймгийн Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албан хэрэгжүүлдэг бөгөөд 2022 оны шатахуун зарцуулалтын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, зөвлөн туслах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн.

Түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

### 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Аймгийн ЗДТГ нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруз сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллага нь аймгийн ЗДТГ-ын СТСХ-ээс 2022 онд хэвлүүлсэн "Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийг үйл ажиллагаандаа ашиглаж, санхүүгийн тайлан бэлтгэхдээ мөрдөж ажиллаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

### 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 260,674.9 мянган төгрөг буюу 12,7 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөгөөр/
			Өөрчлөлт
АВЛАГА	71,206.9	10,000.0	-61,206.9
БАРАА МАТЕРИАЛ	197,800.4	242,877.6	45,077.2
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9,057,237.5	9,012,275.9	-44,961.6
ХУРИМТЛАГДСАН ЭЛЭГДЭЛ	(1,786,849.5)	(1,808,629.8)	-21,780.3
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	7,562,514.9	7,479,643.2	82,871.7
ӨГЛӨГ	0	8,542.8	8,542.8
Засгийн газрын хувь оролцоо	7,562,514.9	7,471,100.5	91,414.4
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	7,562,514.9	7,479,643.2	82,871.7

Авлага дансны үлдэгдэл тайлант оны эхэнд 71,206.9 мянган төгрөгийн өвс, махны авлагыг Сүхбаатар дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны Шүүхийн 181/ШШ2023/03941 дугаар шийдвэрээр 38,385.2 мянган төгрөгийн авлагыг хэрэгсэхгүй болгосон, "Натураль грийн пүүдс" компани 10,000.0 мянган төгрөг, Баялаг байгаль ХХК 1,500.0 мянган төгрөгийг барагдуулсан.

Бараа материалын болон үндсэн хөрөнгийн ашиглалт хадгалалт, хамгаалалтад тооллогыг хагас бүтэн жилээр, байгууллагын Тооллогын комисс хийж Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлөөр тооллогын дүнг танилцуулан дүгнэлтийг гаргуулж ажилласан байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 242,877.6 мянган төгрөг болж 45,077.2 мянган төгрөгөөр өссөн нь төсвийн хөрөнгөөр 287,173.0 мянган төгрөгийн бараа материалыг худалдан авч, 242,095.8 мянган төгрөгийн материал зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 9,012,275.9 мянган төгрөг болж оны эхний үлдэгдэл 44,961.6 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Энэ нь тайлант онд байгууллагын төсвийн хөрөнгөөр 78,426.7 мянган төгрөгийн хөрөнгө худалдан авч, аймгийн ИТХ-ын хуралдааны 2023.02.13-ны өдрийн 13/11 дүгээр тогтоол, ТӨБЗГ-ын 2023.11.30-ны өдрийн 623 тогтоолоор 1,801.2 мянган хөрөнгийг үнэ төлбөргүй бүртгэсэн байна.

Аймгийн ИТХ-ын хуралдааны 2023.02.17-ны өдрийн А/ 102 тогтоолоор үндсэн хөрөнгөнд бүртгэлтэй Lexus 470 86-63 БНА 45,110.0 мянган төгрөгийн өртөгтэй авто машиныг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт балансаас балансад, Lexus 470 26-13 БНА 88,644.0 мянга, HUMMER 04-44 БНР 39,000.0 мянга, Caravan 99-02 БНХ 35,000.0 мянган төгрөгийн өртөгтэй суудлын авто машинуудыг дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулж, балансаас хассан байна. Аймгийн ИТХ-ын хуралдааны 2023.11.13-ны өдрийн 108 дугаар “Үндсэн хөрөнгө балансаас балансад шилжүүлэх тухай” тогтоолын дагуу 2021 онд ашиглалтад орсон 121,100.0 мянган төгрөгийн өртөгтэй Toyota land cruiser - J76 маркын 24-99 БНН улсын дугаартай автомашиныг балансаас Жинст сумын ЗДТГ-т шилжүүлсэн байна.

Өглөг: ХХОАТ-ын өглөг 8,542.8 мянган төгрөгийг 2023.12.25-ны өдөр гүйлгээ хийсэн боловч дансанд буцаж орсноор өглөг үүссэн.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 7,471,100.5 мянган төгрөг болж 91,414.4 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүнгээр хасагдсан байна.

### **3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв**

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

#### **3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт**

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 4,485,219.7 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 4,485,219.7 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 1,230,899.9 мянган төгрөгөөр бууруулж 3,254,319.8 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 2023.07.03-ны өдрийн хуралдааны 15/42 дугаар тогтоол, аймгийн Засаг даргын 2023.12.15-ны өдрийн А/680 дугаар захирамжаар Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 70106 хөтөлбөрийн 80101, 80112, 80205, 80802, 81102 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 3,957,366.2 мянган төгрөгийн төсөв баталсан байна.

### **3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл**

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээр 3,857,366.2 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 57,857.1 мянган төгрөгийг бүрдүүлснээс урсгал үйл ажиллагаанд 3,908,888.3 мянган төгрөгийг зарцуулан, 23,142.6 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 3,908,888,3 мянган төгрөг буюу 98,9 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэлтэй холбоотой зардал 1,924,376,0 мянга, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалын шимтгэлд 225,427,5 мянга, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 406,604,1 мянга, тээвэр шатахуун 90,000 мянга, Засаг даргын нөөц хөрөнгө 895,923,5 мянган төгрөг зарцуулсан нь голлох нөлөө үзүүлж байна. Төсвийн хэмнэлт 23,142,6 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

### **3.5.3 Нэмэлт төсөв**

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон 746,696.1 мянган төгрөгийн орлогыг Сангийн сайдын 149, 151 дугаар тушаалаар 5 суманд дэмжлэг үзүүлэх 460,000.0 мянган төгрөг, Төрийн албаны салбар зөвлөлийн зардал, Архивын ерөнхий газраас 3 гэрээт ажилтны урамшуулал, “Хүүхдийн спортын наадам”-д дэмжлэг НҮБ-аас, бүрдүүлж, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжид 746,679.3 мянган төгрөгийг зарцуулж 16.8 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

### **3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл**

Баянхонгор аймгийн Орон нутгийн өмчийн газраар Шатахуун, бичиг хэрэг нийлүүлэн тендерийг зохион байгуулж, шалгарсан Петровис ХХК-тай шатахуун нийлүүлэх, Дижитал сервис ХХК-тай Бичиг хэрэг хангах гэрээг байгуулан ажилласан.

## **4. АУДИТЫН ТАЙЛАН**

### **4.1 Ерөнхий зүйл**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллах зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор М.Алтантуяа гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат хэрэгжүүлсэн.

#### **4.2 Материаллаг байдал**

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2023 оны батлагдсан төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2023 оны анхны батлагдсан төсөв 3,783,274.0 мянган төгрөгөөс 1.0 хувиар буюу 37,832.7 мянга, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 26,482.9 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

#### **4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт**

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор 2023 оны Цалин-13,289.8 мянган төгрөг, хэвлэл мэдээллийн зардал 3,000.0 мянга, цэвэр, бохир усны зардлыг 517.7 мянган төгрөгөөр хэмнэсэн байна.

#### **Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал**

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

##### **4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт**

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор [www.shilendans.gov.mn](http://www.shilendans.gov.mn) цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг бүрэн оруулсан байна.

#### **4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт**

Завсрын аудит Засаг даргын нөөц хөрөнгөтэй холбоотой зөрчил илэрснийг албан шаардлага хүргүүлсэн.

##### **4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн**

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Азбаяр гүйцэтгэж, аудитаар нийт 333,638.7 мянган

төгрөгийн зөрчлийг илрүүлж 333,638.7 мянган төгрөгийн 4 албан шаардлага, 1 зөвлөмж хэргүүлснээс хэрэгжилтийг 2023.06.09-ны өдрийн 2/901 дугаартай албан бичгээр ирүүлэн, FAS программд хэрэгжилтийг мэдээлж ажилласан байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	4	333.638.7	3	329,891.1	75%
Зөвлөмж	1	0	1	0	100%
<b>Нийт дүн</b>	<b>5</b>	<b>333.638.7</b>	<b>4</b>	<b>329,891.1</b>	<b>98.9%</b>

#### 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Байхгүй.

### 5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 107,920.0 мянган төгрөгийн 4 зөрчил<sup>1</sup> илэрснээс 107,920.0 мянган төгрөгийн зөрчил арилгах 4 албан шаардлага хүргүүлэв.

Аудитаар илрүүлсэн 107,920.0 мянган төгрөгийн зөрчлийг материаллаг бус гэж үзсэн тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өглөө.

#### 5.1 Албан шаардлага

5.2.1 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 8,110.0 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийн зардал гарсан.

Энэ нь Төсвийн тухай хууль 6 дугаар зүйлийн 6.4.1”төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5. “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах;” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна

Шийдвэрлэсэн нь: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зарцуулах журмын дагуу зарцуулж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

5.2.2 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2 удаагийн захирамжаар Япон улс руу 22,938.1 мянга, Турк улс руу сумдын засаг дарга нарын зардал 52,500.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хууль 6 дугаар зүйлийн 6.4.1”төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5. “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах;” гэсэн заалтыг зөрчсөн, Сангийн сайдын 3.1.2.урьдчилан төлөвлөх боломжтой гадаад, дотоод албан томилолтын зардал, энэ журмын 2.1.1, 2.1.2-т зааснаас бусад зориулалтаар тоног төхөөрөмж бэлтгэх хөрөнгө оруулалтын зардлыг тусгаагүй байх; байна

Шийдвэрлэсэн нь: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зарцуулах журмын дагуу зарцуулж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

<sup>1</sup> Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

5.2.3 Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс улсын төсвийн байгууллага Прокурорт 20,000.0 мянга, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газарт 4,732.0 мянган төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн.

Энэ нь Төсвийн тухай хууль 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5. "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах;" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна

Шийдвэрлэсэн нь: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зарцуулах журмын дагуу зарцуулж, зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

5.2.4 ГХБХБГ-ын газраас ирүүлсэн судалгаагаар 2023.02.04-ны өдрийн 94 дүгээр захирамжаар олгосон 900 мкв талбайтай газар байгууллагын хөрөнгөд бүртгэлгүй, байгууллагын бүртгэлтэй 2000 мкв талбайтай 2020.04.30-ны өдрийн А/21 захирамжаар олгосон газар тус судалгаанд байхгүй байна.

Энэ нь Нягтлан 20.2.6.эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;

Шийдвэрлэсэн нь: Газрын эрхийн гэрчилгээг эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг үндэслэн нягтлан бодох бүртгэлд бүртгэн зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлэв.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

## 6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

### Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		/мянган төгрөгөөр/					
			Төлбөрийн акт		Үүнээс Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 8,110.0 мянган төгрөгийн сэлбэг хэрэгслийн зардал гарсан.	1	8,110.0			1	8,110.0		
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2 удаагийн захирамжаар Япон улс руу 22,938.1 мянга, Турк улс руу сумдын засаг дарга нарын зардал 52,500.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.	1	75,438.1			1	75,438.1		
Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс улсын төсвийн байгууллага Прокурорт 20,000.0 мянга, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газарт 4,732.0 мянган төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн.	1	24,372.0			1	24,372.0		
ГХБХБГ-ын газраас ирүүлсэн судалгаагаар 2023.02.04-ны өдрийн 94 дүгээр захирамжаар олгосон 900 мкв талбайтай газар байгууллагын хөрөнгөд бүртгэлгүй, байгууллагын бүртгэлтэй 2000 мкв талбайтай 2020.04.30-ны өдрийн А/21 захирамжаар олгосон газар тус судалгаанд байхгүй байна.	1	0			1	0		
<b>Нийт дүн</b>	<b>4</b>	<b>107,920.0</b>			<b>4</b>	<b>107,920.0</b>		

-----oO-----